

Gezondheidscheques: een innovatieve stimulans in het preventiebeleid?

In 2014 publiceerden Prof. dr. Sarah Vansteenkiste, Prof. dr. Kurt Devooght en Prof. dr. Erik Schokkaert een onderzoek waarmee ze aantonen dat het gebruik van gezondheidscheques een uitgelezen kans en rechtvaardig instrument is om individuen te stimuleren om hun gezondheidssituatie te verbeteren (1). Een gezondheidscheque is wat we in academische termen een conditionele cash transfer noemen: de cheque heeft een bepaalde monetaire waarde, is op naam en kan enkel gebruikt worden om diensten of middelen te verschaffen die de gezondheid verbeteren.

Door stijgende kosten van de gezondheidszorg gaat er steeds meer beleidsaandacht uit naar preventiebeleid. Toch blijkt uit gespreken met de Logo's en andere organisaties dat het erg moeilijk is om mensen aan te moedigen om in te stappen in dergelijke preventieprogramma's. Met ons idee van gezondheidscheques spelen we hierop in. We willen enerzijds mensen met een ongezonde levensstijl via de cheques sterker toeleiden naar gezondheidsprogramma's. Anderzijds beogen we om deze personen de programma's beter te laten volhouden, zodat finaal hun gezondheidstoestand zowel op korte- als lange termijn verbetert.

De effecten die we verwachten van onze gezondheidscheques zijn geïnspireerd op eerder onderzoek rond het geven van financiële incentives en op onderzoek uit de gedragseconomie. Deelname aan een preventieprogramma wordt met de cheques laagdrempeliger vanuit financieel perspectief. Veelvuldig onderzoek geeft immers aan dat individuen met een ongezonde levensstijl meestal niet volledig rationeel handelen. Zo gaan ze vaak voor een onmiddellijke bevrediging van bepaalde behoeften en zullen mogelijke kosten op korte termijn disproportioneel doorwegen ten opzichte van de baten op lange termijn. De prikkel die we geven met de gezondheidscheque moet er toe leiden dat de korte termijn kosten kleiner worden, zodat individuen sneller gedrag gaan stellen waar ze op langere termijn baat bij hebben.

Maar met de gezondheidscheque doen we meer dan een financiële incentive geven. We spelen ook in op het gevoel van verlies ('loss aversion') dat meespeelt in beslissingen die mensen nemen. Als mensen een cheque krijgen van een bepaald bedrag, kunnen ze het gevoel hebben dat ze de waarde van de cheque verliezen als ze die niet gebruiken. Hierdoor kunnen ze vaker instappen in een project dat hun gezondheid wil bevorderen en kunnen ze het beter volhouden. We doen hier beroep op inzichten uit de gedragseconomie.

(1) Vansteenkiste S., Devooght K., Schokkaert E. (2014). Beyond individual responsibility for lifestyle: granting a fresh and fair start to the regretful. *Public Health Ethics*, 7 (1), 67-77.

In Zuid-West-Vlaanderen lopen momenteel een aantal projecten mbt het gebruik van de Gezondheidscheques in de praktijk.

Partners in deze projecten zijn:

FACULTEIT ECONOMIE EN
BEDRIJFSWETENSCHAPPEN

